

Тихомир Стойчев

Ethnic conflict- a problem of national security Tihomir Stoychev

Abstract: Any country claiming Етносите са една от формите на съществуване на човешката общност, която се сблъсква с проявите на глобализация. Този процес създава условия етнонационалните общности да разширяват своето представителство, но от друга страна парализира самобитността им, поражда нови или ескалира стари конфликти. Националният етнос е жива тъкан, участваща във формирането на нации. В международното и национални законодателства, признати от съвременната демократична общност е записано правото на национално и религиозно самоопределение, но това не означава право да се рушат суверенитета и целостта на съществуващите държави.

Задача за всяка държава поотделно е да осигури условия, които не предизвикват остри конфликти между етносите.

Много съвременни държави се разпаднаха, а други се тресат от етнически конфликти, като за това не са виновни съставляващите ги етноси, а провала на провежданата от самите държави политика, недооценяваща етническия фактор. В търсене на социално и политическо самоутвърждаване, при изменение на социално- политическите условия етносите реагират с активност в политическите и социални процеси, като се стремят да доказват и пазят своята жизненост не само в страната, в която живеят, но и извън нея. Животът и практиката са доказали, че етносите често са по- устойчиви от държавите, които населяват, докато те се разпадат и изчезват. [1] Благоустрояването на етносът във всяка държава трябва да бъде задача за политиките. В този аспект етносите се явяват субект и обект на политиката.[2] Науката пристъпва към изучаване на конфликтите от началото на 70- те години на XX в., макар историята и войните, етническите конфликти и тяхното влияние върху политиката на държавите да занимават човечеството от столетия.[3]В много страни националният въпрос остава вътрешнополитически проблем. Не стихват разприте между народности. На Балканите няма страна, в която да не се наблюдават прояви на национализъм и етнически претенции.[4] Националните отношения са тясно свързани с политическите, социалните, религиозните, екологическите и др. В политиката се реализират много важни интереси на етносите.[5] Междуетническият конфликт е и социален. Възникнал между представители на отделни социални групи, от отделни етноси, може да доведе до конфронтация между тях.

За възникването на етническите конфликти е необходимо наличието на три фактора: националното самосъзнание;

наличие в обществото на критическа маса от проблеми, оказващи влияние от всички страни върху националния бит;

наличието на политическа сила, способна да използва в борбата за власт двата предходни фактора.[6]

Етническите групи се борят за достъп до социални, икономически, политически или културно- символически ресурси.[7] Междуетническите конфликти, които имат дълбоки исторически корени и традиции, засягат подсъзнателно хората и силно се влияят от религиозни различия. Изходът от тях може да бъде от компромис до използването на сила. При разблокирането им е най- добре да бъде избягвано външно вмешателство и обезпечено правото на свободен избор за всяка от страните. Системата за регулиране

трябва да бъде създадена при съчетаване на институционален и инструментален подход.[8]

Съвременният етнополитически конфликт има скрит период на натрупване и развърщане на противоречията. В него се формира етнополитически потенциал, участниците осъзнават своя статус и го съпоставят с другите общности и определят отношението си към тях, решават въпросите за властта и преразпределението на материалните ресурси. Недоволството от собствения национален статус актуализира историческата памет, стереотипите на междунационална вражда.

В условията на разрушаване на социалните връзки се усилва ролята на националността като традиционно значим канал за социална идентификация. Национализмът може да служи за политическа мобилизация, примамка от политическите партии.

Така сред причините, пораждащи етнополитически конфликт може да бъде посочена и "политизацията на етническата солидарност".

Възможни са следните източници на етнополитически конфликти: изчезване на съдържащите фактори, отслабване на политическата власт или на външната заплаха; исторически наследени междуетнически отношения; борба за лидерство в рамките на етническата група; влошаване на икономическата ситуация; ниско ниво на политическата и обща култура. Следва да се има предвид възможното наслояване на ситуации.[9]

Етническите конфликти представляват сериозен риск за политиката. При определяне "индекса на политическия риск", се обръща особено внимание на следните фактори: степен на етническите и религиозни различия; социалното неравенство; наличие на политически плурализъм; радикализъм; състояние на властта; мащабът на антиконституционните действия; нарушения на правовия ред и др.[10]

Анализът на икономическите фактори характеризира икономическото развитие на страната, определя уязвимите области, степента на влияние на външните ограничения върху вътрешната икономическа политика. Несъвършенството на демократичните институции и преломния момент в историческото развитие обуславят ролята на личния фактор.

Съществен фактор е наличието на разнотипни политико- териториални образowania, притежаващи икономически потенциал, национален състав и опиращи се на исторически, политически, културни и религиозни традиции.[11]

За да владеем конфликтите, е необходимо да изучим основните и второстепенните участници; пространствените граници на конфликтното взаимодействие; фазите в развитието на конфликта; структурните граници, които определят основните и второстепенни участници; социалната среда и обективната обстановка; обекта на конфликта; функционалните взаимовръзки между структурните елементи и времевите граници.

За възникването и развитието на конфликтите въздействат четири групи фактори и причини:

- (обективни;
- (организационно- управленчески;
- (социално- психологически;
- (личностни.

В основата на всеки конфликт стоят противоречия. Обект на конфликта може да бъде материална, социална или духовна ценност, към овладяването, притежаването и използването на която се стремят опонентите. Особено важно е той да бъде правилно определен, защото лъжливият обект затруднява разрешаване на проблемите. Необходимо е да бъдат определени условията, в които действат участниците в конфликта.[12] Основните функции на всеки конфликт могат да бъдат конструктивни и деструктивни. Последните оказват подчертано негативно въздействие върху психическото състояние на участниците, съпровождат се с насилие и травмират опонентите. Понякога отношенията въобще се прекратяват. Конфликтът се вкоренява в социалния опит на личността и групата, мотивира ги да търсят насилствени способности за решаване на проблемите, отрицателно влияние върху развитието на личността, формира недоверие.[13]

Конструктивните функции отстраняват противоречията, осветяват нерешените въпроси, подпомагат оценката на индивидуално- психологическите особености, тестват ценностната ориентация, мотивация, насоките на дейност, освобождават психическо напрежение, развиват личностите и техните отношения. Конфликтът протича във времето, като има етапи, през които възниква, развива се и завършва.

Към тях спадат латентния период, който включва възникване на обективно проблемна ситуация, нейното осъзнаване и стремеж към разрешаване с неконфликтни способности; откритият период, който включва инцидент; ескалация; балансирано противодействие и спиране(същински конфликт); завършек на конфликта- преход от противодействие към търсенето на решение и прекратяване на конфликта посредством разрешаване, урегулиране, затихване, отстраняване или прерастване. Следконфликтният период включва нормализация на отношенията.[14]

Информацията има решаващо влияние върху развитието на конфликтите. Всеки участник има своя субективна представа за обекта. У тях се формират информационни модели за конфликтната ситуация; мотивите и възможните действия от противоположната страна; собствените мотиви и възможности; представата, която според тях другите имат за конфликта; целите на страните и др. Процесът на конфликтно взаимодействие представлява също обмен на информация. Ключът за разбирането на конфликта лежи в изследването на информационната среда, в условията и под въздействието на която те възникват, развиват се и завършват. Много специалисти твърдят, че СМИ оказват влияние върху тревожността, формират нагласи за употребата на насилие или неговото осъждане.[15]

За етническите малцинства в нашата страна и отношението на обществото по темата може да съдим по едно изследване, проведено от септември 2001 г. до януари 2002 г. То се базира на проучване съдържанието на етническите публикации в 7 национални и 7 регионални всекидневника.

За изследваният период са регистрирани 5400 публикации, от които 3282 в националните и 2118 в регионалните издания. В изследването е констатирано, че сред етническите публикации преобладават тези, отнасящи се за турците и ромите със съответен дял 79.7% в националните издания и 75.8% в регионалните, което съответства на тяхното реално място в демографската картина на българското население.

Около 80% от публикациите за българските турци са с политическа тематика, докато българските роми са представени като генериращи криминални и социални

проблеми(60% от “ромските” публикации). Създадените негативни обществени нагласи спрямо ромите утвърждава техния отрицателен “образ”. Темата за интеграцията на ромите присъства сравнително рядко.

Останалите около 25% от етническите публикации се разпределят главно между евреи и арменци. Другите етнически малцинства като македонци, българо-мохамедани и руснаци присъстват сравнително рядко в регионалните издания, а власи, каракачани и гърци се срещат в единични случаи.

Еврейската тема на страниците на вестниците и “Демокрация” протича под формата на спор за “историческата истина” и се оказва употребена за извличане на политически дивиденди.

Арменската тема се свързва с взривът в хотел “Амбасадор”, оправдаването на Еди Минесян за убийството на автокрадец, победите на олимпиадата в Австралия на Армен Назарян, юбилеят на в-к “Ереван” и годишнината от приемането на християнството в Армения. Руската тема присъства с обстоятелството за изгонването от България на няколко руски граждани - Майкъл Чорни, Хайрулин, Ширков и др.

Споменаването на българомохамеданите(помаците) в националните издания се свързва с назначаването на Мустафа Кичуков за зам.министър на отбраната и строежът на джамии в райони, населени с българомохамедани.

Македонската тема се свързва с коментарите около книгата на Божидар Димитров “Десетте лъжи на македонизма”; делото срещу България в Страсбург заведено от активисти на ОМО “Илинден”; идеите за “нов Берлински конгрес” на лорд Дейвид Оуен и тиражираната във в-к “Нова Македония” карта за размяна на територии и “договорените” нови политически граници на Балканите. Единствено на страниците на в-к “Струма” намира място реакцията на ОМО “Илинден” ПИРИН срещу извършеното през март 2001 г. преброяване на населението в България. Като цяло доминира нагласата, че вътрешните противоречия трябва да се тушират и подпомогне югозападната ни съседка за ограничаване и потушаване на етническия конфликт на нейна територия. Доминират опасения за бежанска вълна, пряко въвличане на нашата страна в конфликта чрез войски или паравоенни доброволчески структури, отколкото опасения от възможни сепаратистки акции от страна на български граждани с македонско национално самосъзнание.[16] Етническите теми продължават да занимават общественото внимание основно чрез медиите. Сбиване тревожи цял квартал в Добрич, докато участващите в меллето цигани са сравнени с „талибани”. Осевн до наранявания между участниците се стига и до конфликт с пристигналите на място официални предствители на полицията, която е била принудена да задели значителен ресурс. [17] При спор по време на бране на череша в кюстендилското с. Шишковци българи били нападнати от 10 души от циганското малцинство, които им нанесли побой, от което един починал, а двама са ранени. Нападателите били въоръжени с бухалки. Друга група цигани, въоръжени с бутилки нападнали и потрошили стъклата на полицейски участък в ромския квартал в Нова Загора. В София от цигани бил нападнат и пребит 66 годишен пенсионер, а в Сливен е изнасилена 70-годишна. Няколко цигани след спор по повод бране на орехи отвличат с автомобил насила младеж и го пребиват до смърт, като изоставят трупа му в селското землище.[18] Тези няколко случая, представляващи далече непредставителна извадка са красноречива илюстрация на крайната острота в отношенията между циганския етнос и останалите. Напоследък все по- отчетливо се добавя и македонската тема. При това с нови насоки и поведение.

Освен случая с осъдената Спаска Митрова, придобила българското гражданство, който случай ангажира общественото внимание и институциите на двете държави се разгърна нов опит за налагане на някакви исторически македонски претенции.

Вицепремиерът на Македония Абдулаким Адеми посочи, че всяка институция трябва да внимава с текстове, влияещи на междуетническите и международни отношения и имиджа на Македония пред на международната общност.[19] На 17 септември, 2009 г. в Скопие бе представена "Македонска национална енциклопедия", издание на Академията на науките(МАНУ) под редакцията на академик Блаже Ристовски, представяща македонската визия за националното, политическо и културно минало и съвременност. Пиринския край е посочен като неразделна част от "македонската автономия" и "асимиляцията на македонците в България". Инициативата е била подкрепена от премиера Н. Груевски.[20] Реакцията на албанските партии накара ЕС да се ангажира с въпроса дали не е застрашен мултиетническият характер на държавата.[21] Македонски политици и интелектуалци не пропуснаха да атакуват Гърция и България, които обвиниха, че не признават малцинствата, тяхната етническа, духовна, езикова идентичност. Лидерът на македонците в Гърция („Виножито“) Павле Васкопулос обвини гръцката пропаганда и призова за реформа в образователната система и медиите, защото "чрез тях става запознаването с други нации и култури". От ОМО „Илинден“-ПИРИН също разкритикуваха радикалната политика към малцинствата в България, която обвиниха в потискане на "македонщината" и шовинизъм. Лидерът Стойко Стойков заплаши със съд в Страсбург.[22]

Спорът между Атина и Скопие даде повод на САЩ да се намеси. Посланикът в Гърция Даниел Спекхард, заяви, че се надява на решение по спора за името на бившата югославска страна до 2010 година и акцентира за повече гъвкавост, прозрачност и нов прочит на американо- гръцките отношения. При това той задължи спорещите да решават въпроса по начин, "удовлетворяващ и двете страни" и припомни, че САЩ вече имат изработена позиция. Вероятно от решаването на спора ще зависи и приемането в бъдеще на Македония за член на ЕС.[23]

У нас продължава тенденцията властите и институциите да бъдат обвинявани в неефективност, конспиративни заговори и конфликти: "Набезите върху полицейски автомобили и сгради, посегателствата върху полицаи фактически са окуражавани от съдебната система. Това е малка част от безобразията и престъпленията на циганите... Произволът и безнаказаността на тази пасмина са ежедневие, политическата нехае и дори е доволна. Докато българите се страхуват за живота, здравето и имотите си, бандократите във властта се ползват с комфорт. Очевидно такава е към тях политическата поръчка на криминално-политическата олигархия. Към обществото се отправят сигнали, че истинска законност скоро няма да има".[24] Вестник цитира депутатът Павел Чернев, поканен да коментира неразкритото убийство на двете сестри от Пазарджик: "...На 90% съм убеден, че става въпрос за деяние, извършено на етнически принцип - групово изнасилване на българки, предизвикано от поведение или отказ да имат сексуално отношение с даден циганин. И им е отмъстено. Аналог - случаят в "Столипиново", когато 13-годишно момиче беше свирепо убито с ритници от група цигани, защото казал: "По-добре да умра, отколкото да легна с циганин".

Политикът внушава с това и други свои озказвания, че извършителите са от циганското малцинство и умишлено се прикриват заради криминална обвързаност и политически интереси, договорени между ДПС и „Евророма“. В този контекст се цитира и убийството

на проф. Калоянов в кв. "Зах. фабрика" в София.[25] В статия "Де факто циганите са обявили война на имуществото, честта и живота на останалото население" са обвинени правителствени и неправителствени организации, че създават чувство за превъзходство и безнаказаност сред циганите посредством прилагане на двойни стандарти и осигуряване на социални предимства. [26]

Българските турци са добре интегрирани в българското общество, като до средата на 80- те са обект на непрекъснато обгрижване от страна на държавата и нейната политика. Проведеният "възродителен процес" и намесата на редица чужди фактори допринесе за възраждане на турско етническо самосъзнание на българските турци. Тяхната съпротива, изразена дори с най- остри форми, включително тероризъм принуди репресивните органи да ангажират цялата си мощ за мрежата на инспирираното от чужди специални служби движение и неизвестните извършители на терористични атаки в различни части на страната.

Това изостри междуетническите отношения и наложи присъствие на въоръжени отряди на МВР в някои райони на страната.

За изпускане на напрежението послужи легитимизираното право на изселване на българските турци, от които се възползва най- активната и радикална част.

Започналите след 1989 г. политически промени в страната позволиха на българските турци да вземат активно участие в политическия живот посредством политическата партия Движение за права и свободи(ДПС) с председател стана Ахмед Д. Доган, която успя да се впише в националния политически и управленски елит и да даде свой принос към политиката на прехода в страната. Постепенно етническият и модел беше разчупен за сметка на включването в своите структури и на българи. Под влиянието на промените в социалната и политическа среда от въздействието на обективни и субективни фактори се създават предпоставки политическата тежест на ДПС да бъде застрашена. Появиха се НДС, две мюфтийства- все процеси, които видимо ръководството на партията не може да повлияе. Сезгин Мюмюн, от активен член на ДПС, коалиционен партньор на ГЕРБ, сподвижник на движението на Емил Кошлуков накрая стана политически партньор на Иван Костов. По тази линия беше направен опит да се създаде нова партия на помашкия етнос.

Успоредно с недоверието към политиците и техните партии, добре познати от началото на прехода, общественото доверие се прехвърли към нов политически субект с едноличен лидер, ограден с не особено известни имена и визия за бъдещото управление. Сами станали заложник и жертва на прехода, институциите, призвани да защитават националната сигурност не смееха да се интересуват от битието и поведението на българските малцинства. През годините те заедно бяха подлагани на критики, атаки, реорганизации, за които не без основание подозираха политическата класа. Това ги принуди да поддържат окопна война за оцеляване в битка с политиците и развиват в себе си синдром за вина и оцеляване на всяка цена. В подобна ситуация никой не предлага мащабно информационно и институционално осигуряване на рисковете и заплахите за националната сигурност, особено когато това би могло да му спечели лични противници сред силните на деня.

Това е валидно не само за ставащото у нас, но и по отношение на етническите конфликти в съседни държави, които при евентуално развитие ще представляват реална заплаха.

Новосъздадената ДАНС също непремерено насочи общественото внимание към

етническия въпрос, като предприе някои необосновано остри действия при арест на кмет и преподавател от турското малцинство.

Последвалите реакции показаха, че на политиците, правителството и службите липсва капацитет да оценяват и разрешават подобни кризи. Говорителят на ДАНС Зоя Димитрова съобщи, че двамата задържани извършвали насилие към хора с различна религия и народност. Появи се и версия, че те са обвинени в разпространение на илямски фундаментализъм. Местни мъже и жени направиха живи вериги около репортерски автомобили, като отричаха изявленията на властите и депутат Яне Янев, лидер на партия "Ред, законност и справедливост"(РЗС). Към етническите страсти в гърменските села се добави и стачка на няколкостотин роми, стачкуващи пред Столична община с искания да бъдат прекратени концесионните договори на фирмата за поддържане на чистотата в София "Новера".[27] Свободните интерпретации, заместили липсващата институционална яснота и прозрачност засилиха драматизма, предпоставиха институционален произвол и посегателство над човешки права, подсилиха внушенията, че ДАНС е политическа полиция на властта. За сметка на представеното като невинен акт носене на доскоро непознатите и недостъпни за хората от този район ислямски дрехи и шамии беше очертано, че преследването е предизвикано от съпричастност към определен етнос и вяра. Директорът на училището в с. Рибново Сеим Иса заяви, че 450 ученици от 1-ви до 12-и клас се идентифицират като мюсюлмани, а 380 изучават за свободно избираем предмет исляма. Очерта се и потвърждение за безотговорност и бездействие на институциите, когато да стана известно, че още от октомври, 2008 г. местните икономическа полиция и образователен инспекторат са вършили проверки по сигнали за насаждане на ислямизъм. Макар не потвърдени, появата им е била достатъчно основание местните представители да сезират своите куратори в централната власт. [28] Междувременно в търговищкото с. Славяново беше учредена партия "Мюсюлман демократичен съюз" по инициатива на доскоро неизвестните публично Юзеир Юзеиров и брат му Али Юзеиров, избран и за председател на същата. Организаторите заявиха, че в новата партия може да членува всеки, приел етичните норми на мюсюлманството, но отрекоха тя да е на етническа основа. Учредителното събрание завърши с Османски военен марш, приет и за химн на партията. Стана известно, че двамата братя издигнали на собствен парцел паметник, наречен на Незнайния мюсюлмански воин и онези, които са пролели кръвта си по българските земи. На обвиненията, че създават противоконституционна партия на религиозна основа, братята сочат регистрирането на Християндемократическия съюз.[29] Незабавно последваха разнопосочни институционални и политически реакции. Бившият активист на "Атака", а сега лидер на собствена партия "Свобода" Павел Чернев заяви, че МДС вреди на България и прогнозира атаки срещу България за защита на човешките права и от илямски лобита. Той съобщи също, че е оглавил гражданско сдружение, наречено „Стоп на ислямизацията“ като противодействие на "Мюсюлман-демократичен съюз".[30] Премиерът Б. Борисов определи формацията като противоконституционна и публично нареди службите да се заемат с новосъздадената партия. Вицепремиерът и министър на вътрешните работи Цв. Цветанов, заяви, че причините за създаването на партия МДС са комплексни, но и "провокация от вътрешни сили". Той подкрепи и политическото статукво, като заяви, че за демократичните процеси у нас принос имат партиите, които са в страната и ги призова си свършат работата по начин, по който да бъдат близко до хората и обществото".[31]

Зампредседателят на ДПС Лютви Местан заяви, че в “България няма условия за радикализиране на ситуацията по етнически и религиозен признак, няма и почва за партии на етническа и религиозна основа”. Той отрече да познава Юзеирови и определи като безумна тезата, че ДПС стои зад новата инициатива. Красимир Каракачанов от името на ВМРО, на която и предстои Конгрес и избор на ръководство даде ултиматум на институциите за реакция, призова за отнемане на българското гражданство и изпращане на съд на братя Юзеирови, като открито заплаши с радикални действия. Местият строителен контрол в Търговище(РДНСК)огласи, че е връчена заповед за събаряне на паметника и обясни евентуалната последователност на административно-наказатели действия в случай на отказ. Лидерът на РЗС Яне Янев, депутат и член на ръководството на две постоянни парламентарни комисии, които имат отношение към националната сигурност поиска изслушване ръководството на ДАНС, за да разбере каква работа са свършили, а създаването на новата партия определи като нарочен акт. Тези случаи показаха, че България не е създала инструментален и институционален капацитет за решаване на етническите и национални конфликти. Показа също, че дори лидерите на участващи в политическия живот и властта партии нямат съответстващата подготовка и разбиране за важността на проблемите, свързани с националните и етнически конфликти, склонни са да импровизират свободно и опасно по темата. В същата степен това се отнася за представителите на институциите и медиите. Фактът, че нито една гражданска организация не се ангажира открито със случаите, нито един експерт, интелектуалец или общественик своевременно не излязоха с изявления говори достатъчно и за техните нагласи и възможности. Междуетническите конфликти могат да станат причина и за ескалиране на междудържавни и международни конфликти.[32] За да бъдат контролирани, управлявани и разрешавани е необходимо: активно участие в глобализацията на производствено-икономическата, политическата и културната сфера; съблюдаване на принципа на мирно съвместно съществуване, признаване правото на свободен избор и многовариантност на общественото развитие; активно участие в международните усилия за снижаване нивото на военно противопоставяне; активно участие в интензивното социално-икономическо развитие; изграждане и усъвършенстване на собствената система за сигурност; гарантиране на регионалната и общата; признаване ролята и усиляване на ефективността на международните междуправителствени организации; съблюдаване правата на хората; недопускане интернационализиране на вътрешните конфликти; недопускане държавна намеса в конфликти в други страни; противопоставяне на агресивни идеологии; недопускане намеса във вътрешните работи на страната; противопоставяне на опитите за доминация на която и да е страна в региона; отстояване на националните интереси и сигурност; ясно определяне и защита на икономическите интереси; отказ от териториални преразглеждания и претенции; гарантирана защита правата на всички граждани, имущество, чест, вяра и достоинство; недопускане пренасянето на конфликти на наша територия; грижи за подобряване живота на хората. Един от класиците в световната етноконфликтология, Доналд Хоровиц, чиято книга “Конфликт между етническите групи” е настолно четиво за мнозина специалисти отбелязва, че нито държавниците, нито обществениците са се оказали готови за нарастващата роля на етничността. От 90-те години насам главен въпрос при обсъжданията на етничността става търсенето на отговори: явява ли се тя, източник на конфликти, поражда ли сама по себе си конфликти или само се въвлича и използва или дори се конструира с цел използването

и при другите форми на борба за постигане на други цели. Другият теоритичен въпрос е за същността на етническия конфликт, за критериите, според които той може да бъде отделен от другите типове и видове социални конфликти. Р. Липшутц, като определя основите на своята концепция за етническия конфликт пише: "Това, което се нарича етнически конфликт, не е нито повече, нито по- малко от борба за държавната власт. Действително, в периодът на разпад на полиетническите държави, характерен процес за края на 90- те години, шанс да получиш достъп до властта забележително се увеличи". Конфликтите на етническа, национална и религиозна основа имат дълбоки исторически корени. Регионът ни се определя като зона на висок риск за сигурността поради опасността от обединение между организираната престъпност с политическия и подземен свят, сепаратистките движения, глобалния тероризъм. Организираната престъпност намира на Балканите възможност за успешна дейност поради слабостта на държавите, техните институции и високата корупция. Сепаратистките движения в различни райони на Балканите често са повлияни от нейните структури и интереси. Намесата на геополитическите и други фактори, които изваждат пред скоби защитата на правата на малцинствата и правото на самоопределение създават тенденция, която формира политически представителства на престъпните структури. Като техни стратегически цели се очертават великодържавни проекти.[33] В България на ежедневно се решават различни конфликти, включително от етнически тип. Друг е въпросът дали се съзнава този проблем, неговата важност, с какъв багаж от специфични знания и култура подхождаме, колко са ефективни или безопасни действията на подготвящите или вземащите решение. Важно извършващите съответните практики, свързани с конфликтите и тяхното управление да получат интердисциплинарни познания и култура, да обменят опит и т.н. Вършеното да бъде обобщено и систематизирано като теория. Теоретичните модели на етническите отношения са необходими за ефективно прогнозиране, познаване на тяхната динамика и търсенето на изход, да може да бъде за изследване на конструктивния или деструктивен потенциал на етническия конфликт.[34] Политици и управленци очакват от съветници, експерти или учените препоръки за бързо решаване на проблемите и тях дългосрочни стратегии не ги устройват.

В името на отговорността за бъдещето обаче трябва да бъде организирано активно взаимодействие за:

създаване на държавно- обществена система за етноконфликтологичен мониторинг и сътрудничество;

разширяване на конфликтологичното образование;

разширяване на практико- приложните и научни изследвания с въвеждане на интердисциплинарен подход;

уеднаквяване на определенията, категории, терминологията и методологичните подходи;

използване на СМИ;

отричане на силови методи при решаването на етнически конфликти;

съчетаване на практико- приложните и научни методи и ресурси;

привличане на експерти и управленци към наблюдението, изследването, описването, изучаването и разрешаването на различни конфликти;

систематично събиране, обобщване, изследване и анализиране на данни, свързани с конфликтността в обществото;

привличане на политици и управленци към научно- изследователска дейност, участие в разработки и обсъждания;
подобряване на връзките между науката и практиката;
използване резервите на гражданските структури и общество.

Бележки:

- 1.Абдулатипов, Р.Г., Етнополитология, С.Птб., 2004, Изд. Уч. пос., ISBN 5- 94723- 575- 7, с. 17
- 2.Пак там, с. 27
- 3.пак там, с. 42- 43
4. М.А. Василик, Политология, 4-то преработено и допълнено издание, С.Петербург, 2005 г. ISBN 5- 94241- 088-7, с. 300
5. Анцупов А.Я, Шипилов А.И., Конфликтология, ISBN 5- 469- 01552- 1, ЗАО, Изд. Дом “Питер”, 2006, с. 351
6. Анцупов А.Я, Шипилов А.И., Конфликтология, ISBN 5- 469- 01552- 1, ЗАО, Изд. Дом “Питер”, 2006, с. 351- 353
7. Малахов В. С., Национализмът като политическа идеология, М., КДУ, 2005 г., ISBN 5- 98227- 089- X, с. 246
8. Анцупов А.Я, Шипилов А.И., Конфликтология, ISBN 5- 469- 01552- 1, ЗАО, Изд. Дом “Питер”, 2006, с. 353
9. М.А. Василик, Политология, 4-то преработено и допълнено издание, С.Петербург, 2005 г. ISBN 5- 94241- 088-7, с. 302- 305
10. Анцупов А.Я., Шипилов А.И., Словар конфликтолога, ЗАО ИД “Питер”, 2006, с. 373
11. М.А. Василик, Политология, 4-то преработено и допълнено издание, С.Петербург, 2005 г. ISBN 5- 94241- 088-7, с. 309
12. А.Я. Анцупов, А.И. Шипилов, Конфликтология, Изд. ЗАО “Питер”, 2007, ISBN 5-469-01552- 1, с. 225- 226
13. Пак там, С. 238- 240
14. Пак там, С. 241- 252
15. Пак там, с. 260- 262
16. Марков Т., Етническите малцинства в огледалото на националните и регионални ежедневници, http://rc.cega.bg/files/Media/Etnicheskite_malcinstva_v_ejednevnicate.pdf
- 17.<http://nadmalchanieto.blogspot.com/2009/05/gsm.html>
18. Article printed from Altermedia България – Гласът на народа: [http://bg.altermedia.info//Постоянен арест за убийците в Горно Церовене, news.bg](http://bg.altermedia.info//Постоянен_арест_за_убийците_в_Горно_Церовене,_news.bg) , 23.09.2009
19. <http://www.focus-news.net/?id=n1263440>
20. http://news.ibox.bg/news/id_1601307066
, 17.09.2009,
21. http://news.ibox.bg/news/id_1533927730
, 22.09.2009
22. <http://www.focus-news.net/?id=n1263562>

Етническите конфликти- проблем на националната сигурност

Написано от Йордан

Понеделник, 12 Октомври 2009 21:08 -

23. Полина Тодорова, http://news.ibox.bg/news/id_56801601, 27.03.2009

24. сп.Българи: <http://bolgari.net/>

25. www.vestnikataka.com/?module=displaystory&story_id=7098&format=html&edition_id=98

26. <http://www.bgpatriot.com/web/bg/resources/cigani/>

27. http://news.ibox.bg/pressreview/id_1939102069/, 17.03.2009

28. <http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=7144/>, 5-ти Октомври 2009

29. <http://forums.data.bg/index.php?showtopic=1875329/>, 26. 09. 2009,

30. Маринова, М. , <http://www.focus-news.net/?id=n1267796/>, 29.09. 2009

31. http://bnt.bg/bg/news/view/15441/cvetan_cvetanov_za_partija_musulman_demokratischen_s_yuz/, 05.10.2009

32. А.Я. Анцупов, А.И. Шипилов, Конфликтология, Изд. ЗАО "Питер", 2007, ISBN 5-469-01552- 1, с. 356- 359

33. Вж. Стойчев, Т., От различните конфликти в региона на Балканите може да се възползва организираната престъпност Доклад, Кръгла маса, АКРБ, м. ноември, 2008 г. в ЦДА- София,

www.naaf.from-bulgaria.eu

34. Авксентьев В.А. Этническая конфликтология: проблемы становления, http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/Article/Avk_EtnKonf.php

октомври, 2009 г, Тихомир Стойчев,

председател на „Национален антикриминален и антитерористичен форум”

tihomirstoichev@mail.bg

www.naaf.from-bulgaria.eu

0898772080